

Milieurapportage Boom- en vaste plantenteelt 2006

Milieubelasting in 2006 met 80% gereduceerd

Jaarlijks wordt voor de boomkwekerij en de vaste plantenteelt een milieurapportage opgesteld. In deze rapportage wordt voor de hele sector het verbruik aan gewasbeschermingsmiddelen in kilogram actieve stof vastgesteld en de daarbij behorende milieubelasting. Om de milieubelasting zo goed mogelijk te berekenen is gebruik gemaakt van de verbruikcijfers zoals die door het Centraal Bureau voor de Statistiek en het Productschap Tuinbouw zijn verzameld. PPO koppelde deze gegevens aan de milieumeetlat van het Centrum voor Landbouw en Milieu. Het blijkt dat de milieubelasting in de teelt van boom- en vaste plantenteelt in 2006 maar liefst 80% lager lag dan die in 1998, het referentiejaar. Hoewel dat een aanzienlijke vermindering is, moet er nog wel een laatste stap worden gezet.

Het gebruik en het stimuleren van natuurlijke vijanden helpt mee plagen op natuurlijke wijze terug te dringen.

Duurzaam ondernemen

In 2003 is in het Convenant duurzame gewasbescherming afgesproken om de milieubelasting in de land- en tuinbouw aanzienlijk te verlagen. Hierin is een inspanningsverplichting opgenomen om een vermindering van de milieubelasting van 95% in 2010 ten opzichte van 1998 te realiseren. Dit geldt dus ook voor de boom- en vaste plantenteelt. Voorwaarde is dat het op bedrijfseconomisch verantwoorde wijze gebeurt en dat het de concurrentiepositie van de Nederlandse land- en tuinbouw niet onevenredig onder druk zet. Het rapport geeft de stand van zaken weer van peiljaar 2006.

Weten wat er speelt

Inmiddels is de derde milieurapportage - peiljaar 2006 - voor de boom- en vaste plantenteelt beschikbaar. Deze rapportage geeft een goed beeld van de trends in het verbruik van gewasbeschermingsmiddelen en de bijbehorende milieubelasting.

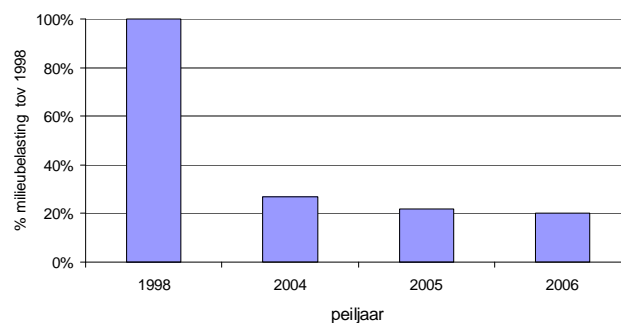
Verbruik van gewasbeschermingsmiddelen was constant

Het verbruik van gewasbeschermingsmiddelen in de boom- en vaste plantenteelt is tussen 1998 en 2006 vrij stabiel gebleven en bedroeg ongeveer 7 kg actieve stof per hectare. Het totale verbruik is wel toegenomen met 25%, maar dit hangt vooral samen met de sterke toename van het areaal boomkwekerij en vaste plantenteelt. Deze cijfers zijn exclusief het verbruik van natte grondontsmettingsmiddelen (o.a. metam-natrium en dichloorpropeen).

Milieubelasting nam af

Uit berekeningen van het verbruik van gewasbeschermingsmiddelen en de bijbehorende milieubelasting is gebleken dat de gemiddelde milieubelasting per hectare in 2006 80% lager was dan die in 1998. Ten opzichte van 2005 is de afname 2%-punten.

De sector is op de goede weg, maar het einddoel is nog niet bereikt. Zeker nu blijkt dat verdere daling steeds moeilijker wordt, zie onderstaande figuur.

Figuur 1. De milieubelasting t.o.v. het referentiejaar 1998

Het zijn de laatste jaren vooral de fungiciden en herbiciden die bijdragen aan de milieubelasting, 86% ten opzichte van het totaal. Dat geldt met name voor de peiljaren 2005 en 2006. Dat komt hoofdzakelijk doordat de groeiseizoenen in 2005 en 2006 relatief warm en nat waren.

Aandachtstoffen

De stoffen die voor meer dan 2% aan de totale milieubelasting bijdragen worden als aandachtstoffen aangemerkt. In 2006 zijn er elf aandachtstoffen, zie onderstaande tabel.

Tabel 1. Aandachtstoffen voor de boom- en vaste plantenteelt in 2006.

Werkzame stof	% van totale milieubelasting
Insecticiden/acariciden	
imidacloprid	5%
Fungiciden	
kresoxim-methyl	13%
tebuconazool	3%
captan	2%
thiofanaat-methyl	3%
Herbiciden	
linuron	22%
diquat dibromide	13%
paraquat-dichloride	11%
MCPA	3%
haloxyfop-P-methyl	3%
Droge ontsmetting	
dazomet	3%

Monitoring milieubelasting

Voor de milieurapportage 2006 bleek het in beperkte mate mogelijk om een beeld van de verspreiding van gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater te verkrijgen. Hiervoor zijn gegevens gebruikt van drie waterbeheerders in drie boomteelt concentratiegebieden. Hiermee kon in meer of mindere mate een relatie gelegd worden tussen de teelt van boomkwekerijgewassen en de daaruit voortkomende milieubelasting. Van de elf aandachtstoffen worden vier middelen op basis van monitoringprojecten van de waterbeheerders aangemerkt als probleemstoffen. Dit zijn imidacloprid, kresoxim-methyl, tebuconazool en linuron. Van de zeven andere aandachtstoffen zijn geen norm overschrijdingen gemeten in 2006.

Doelstelling haalbaar?

Het jaar 2010 komt snel op ons af. Het realiseren van de laatste 15% zal ondanks de goede resultaten tot nu toe toch de nodige inspanning vragen. Voorwaarde is dat het op een bedrijfseconomisch verantwoorde wijze gebeurt. Het hoeft echter niet altijd gepaard te gaan met grote investeringen.

Extra inspanning nodig

In de milieurapportage 2006 komt duidelijk naar voren dat de herbiciden en fungiciden in belangrijke mate bijdragen aan de milieubelasting. Vooral in deze toepassingsgroepen zitten de aandachtstoffen. Enkele herbiciden zijn recentelijk al niet meer toegelaten of dreigen binnenkort van de lijst toegelaten middelen te verdwijnen. Op dit moment levert vooral het wegvallen van enkele herbiciden grote knelpunten op in de sector. In de chemische gewasbescherming worden oplossingen gezocht door te zoeken naar geschikte herbiciden die in andere sectoren worden gebruikt en de toepassing van laag volume bespuitingen. Ook mechanische onkruidbestrijding kan verder worden ontwikkeld.

Ook een lagere afhankelijkheid van het fungiciden vraagt veel aandacht. Zeker in de warme en natte groeiseizoenen van de laatste jaren. In toenemende mate komen waarschuwingssystemen beschikbaar die de kweker kunnen helpen op het juiste moment het juiste middel te gebruiken.

Milieueffectenkaart geeft inzicht

Een eenvoudige manier om de milieubelasting door het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te vergelijken is de Milieueffectenkaart (MEK). Deze is gebaseerd op de milieueetlat en geeft per middel aan wat de risico's zijn voor het milieu. De MEK's zijn gemaakt voor alle gewasgroepen en worden vanuit het project Telen met Toekomst jaarlijks onder alle leden van de Nederlandse Bond voor Boomkwekers verspreid. U kunt de kaarten ook vinden op de website van het project Telen met Toekomst.

Iedereen kan meewerken

In de periode 1998-2006 zijn door de praktijk steeds meer maatregelen opgepakt die bijdragen aan de verlaging van de milieubelasting. Maar de mogelijkheden voor geïntegreerde gewasbescherming zijn nog lang niet uitgeput. Voorbeelden hiervan zijn waarnemingen in het gewas, selectieve middelen en niet-chemische gewasbescherming. In diverse projecten is hiermee veel ervaring opgedaan, zowel in onderzoek als op de bedrijven zelf. Via bijeenkomsten en diverse sites wordt nuttige informatie beschikbaar gesteld.

Lees meer op:

- www.telenmettoekomst.nl,
- www.gezondeboomteelt.nl
- www.groenweb.nl

Normoverschrijding

Bij de toelatingsbeoordeling van gewasbeschermingsmiddelen door het Ctgb spelen risico's voor oppervlaktewater een belangrijke rol. Uit de milieurapportage 2006 blijkt dat een aantal middelen de waterkwaliteitsnormen overschrijdt. Het leggen van een relatie met het verbruik in een bepaalde teelt is echter in de meeste gevallen niet goed mogelijk, vanwege het ontbreken van voldoende gegevens. Hiervoor is een onderbouwde, gedragen en doorzichtige methodiek noodzakelijk. Daarmee kunnen de oorzaken van normoverschrijdingen worden achterhaald. Het verdient aanbeveling hiervoor geschikte methoden en protocollen te ontwikkelen, waarbij expertkennis en -judgement een belangrijke rol spelen.

De afgelopen jaren zijn veel verbeteringen bereikt in de mechanische onkruidbestrijding; hier een demonstratie op een vruchtbomkwekerij met verschillende schoffelsystemen.

©: 2008

PPO Bomen en de Nederlandse Bond van Boomkwekers

In opdracht van de Nederlandse Bond van Boomkwekers mede mogelijk gemaakt door financiering uit het sectorfonds boomkwekerijproducten van het Productschap Tuinbouw.